

Del 1:

Hva bør vi vite?

I denne delen ser vi nærmere på begrepsforklaringer og noen overordnede spørsmål det er greit å vite noe om når en skal jobbe med inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier i badmintonklubben.

«1 av 10 barn i Norge vokser opp i husholdninger med vedvarende lav inntekt»

(kilde: bufdir.no)

Begrepsforklaringer*

Barnefattigdom

I følge Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har barnefattigdommen i Norge vært økende siden begynnelsen av 2000tallet, og **over 100 000 barn** vokser i dag opp i familier med lav inntekt.

Fattigdom blant barn er høyere og vokser raskere enn fattigdom blant voksne. I et land som Norge, der den generelle levestandarden er høy, er det vanlig å bruke definisjoner av fattigdom som handler om mer enn fysisk overlevelse. Fattigdom handler ikke bare om mangel på mat, klær og tak over hodet. Fattigdom betyr også det å **mangle muligheter for å delta sosialt, på lik linje med resten av samfunnet.**

Lavinntektsfamilier

Barnefattigdom i Norge regnes ut fra andelen barn som vokser opp i husholdninger med en samlet

inntekt som er lavere enn 60 % av medianinntekten i Norge. Det er ikke nødvendigvis slik at å vokse opp i en familie med lav inntekt, er det samme som å vokse opp i fattigdom. Situasjonen til hver lavinntektsfamilie vil variere, og være avhengig av hvilke bo- og leveutgifter de har. Lavinntektsmålene sier ikke noe om hvordan inntekten fordeles i husholdningen, men mange av disse barna risikerer likevel å vokse opp i fattigdom. Lav inntekt benyttes derfor som et mål på hvor mange fattige barn det finnes i Norge.

*Informasjonen som omhandler barnefattigdom i Norge er hentet fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Du kan lese mer om barnefattigdom på bufdir.no

Hvilke barn rammes av fattigdom i Norge i dag?

Barn i familier med lav eller ingen yrkestilknytning er de som har høyest risiko for lavinntekt, og 6 av 10 barn i familier med lavinntekt bor i en husholdning som mangler yrkestilknytning.

Lav utdanning har en sammenheng med risiko for vedvarende lavinntekt og 6 av 10 **barn i husholdninger hvor hovedinntektstaker har lav utdanning**, opplever lavinntekt. Personer med laveste utdanningsnivå har over 20 prosent lavere yrkesdeltakelse enn de med høyere utdanning. Forskjellene i yrkesdeltakelse får konsekvenser for hvor utsatt barna i disse familiene er for økonomiske vanskeligheter.

Barn i familier med enslig forsørger, og særlig kvinner, har større risiko for å vokse opp med lav inntekt. Ulikheten i inntekt mellom enslige forsørgere og andre barnefamilier har vokst siden 2000-tallet og er størst blant familiene med de yngste barna. I tillegg har en betydelig andel enslige forsørgere lav yrkestilknytning.

Barn med innvandrerbakgrunn utgjør en økende andel av barn i lavinntektshusholdningene, og i dag har over halvparten av barna i familier med

lav inntekt i Norge innvandrerbakgrunn. Å vokse opp i lavinntektshusholdninger kan gjøre det vanskeligere for barn med innvandrerbakgrunn å bli integrert i Norge. utfordringer knyttet til språk og kjennskap til formelle og uformelle systemer i det norske samfunnet kan øke når man ikke har tilgang til viktige sosiale arenaer.

Konsekvenser av å vokse opp i fattigdom

Barn i familier med lav inntekt **deltar i mindre grad i organiserte aktiviteter** enn andre barn. Dermed går de glipp av viktige arenaer for barn og unge hvor de kan treffe andre og få mulighet til å utvikle ulike ferdigheter.

En følelse av **utenforskap** kan være en konsekvens av fattigdom. Ungdom fra lavere sosiale lag mangler i større grad fortrolige venner enn andre, og er også mer utsatt for mobbing.

Selv om de fleste elever trives på **skolen**, er det noen som ikke har det godt der, og blant disse er andelen med lav sosioøkonomisk status omtrent dobbelt så stor som for de med høy sosioøkonomisk status.

Barn i lavinntektsfamilier bor sjeldnere i en bolig som familien eier, opplever ofte dårligere bostandard enn andre, og noen har **bomiljøer** som oppleves utrygge. Barn i lavinntektsfamilier opplever også oftere enn andre å måtte flytte fra sitt nærmiljø.

Foreldres utdanningsnivå og familiens inntekt påvirker flere forhold knyttet til **psykisk helse**, og det er en signifikant sammenheng mellom dårlig familieøkonomi og psykiske helseutfordringer hos barn.

Å vokse opp i fattigdom kan ha konsekvenser for situasjonen her og nå, men også for **fremtidige muligheter**. Barn som vokser opp i husholdninger med lave inntekter, har økt sannsynlighet for selv å få lav inntekt når de blir voksne.

Barn er uten skyld i egen situasjon, og har ingen mulighet til å endre denne på egenhånd. Konsekvensene av barnefattigdom vedgår heller ikke bare barnet og barnets familie, men dets omgangskrets, lokalmiljø og storsamfunnet som helhet. Det er derfor et **uttalt mål for**

NBF og mange norske klubber å jobbe for at barn og unge i lavinntektsfamilier skal sikres mulighet for deltagelse i organisert badminton.

Mulige samarbeidspartnere

Strømmen Badminton klubb (SBK) er opptatt av at klubbene har samarbeidspartnere i kommunen og lokalsamfunnet slik at inkluderingsarbeidet ikke blir tilfeldig og personavhengig. Studiet som denne veilederen bygger på handlet i stor grad om hvordan norske klubber samarbeider med relevante partnere.

Hvilke samarbeidspartnere det er naturlig å jobbe med for inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier varierer selvsagt fra klubb til klubb og avhenger av størrelse, type idrettslag, idrettslagets nedslagsfelt og sosioøkonomiske forhold i nærområdet. Kanskje samarbeider din klubb allerede tett med både offentlig, frivillig og privat sektor der dere holder til?

Figuren nedenfor viser noen sentrale samarbeidspartnere for klubber som jobber med inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier.

Offentlig sektor

Kommuner— NAV, skoler, SFO, flyktingetjenesten, idrettsråd, fylkeskommunen m.fl.

Frivillig sektor

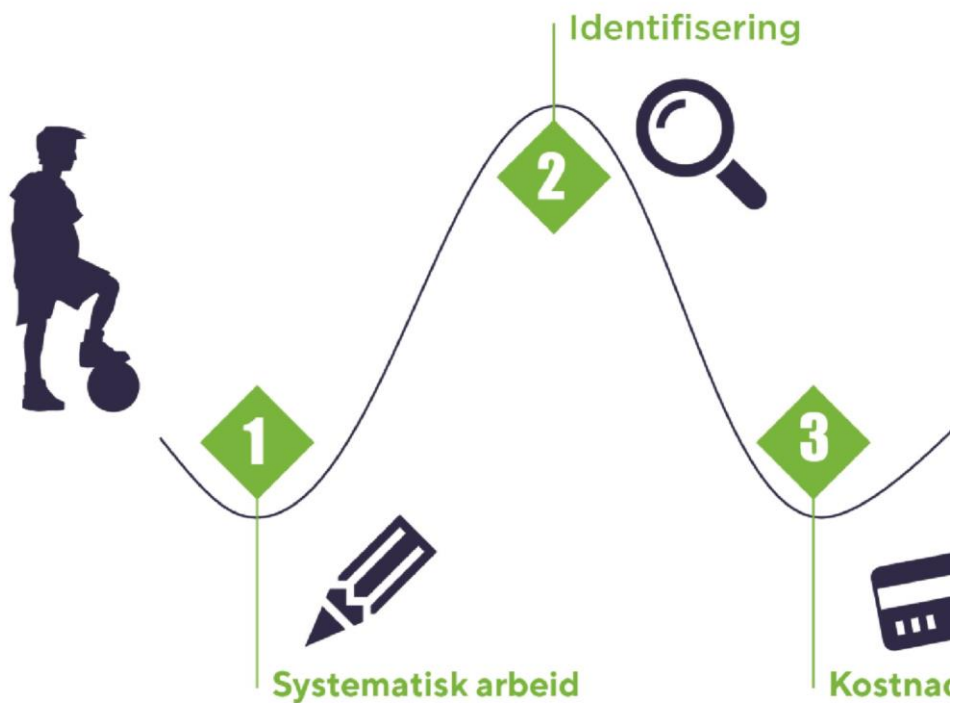
Norges Badminton forbund sentralt, kretsen, idrettskretsen, andre klubber/idrettslag, andre frivillige organisasjoner m.fl.

Privat sektor

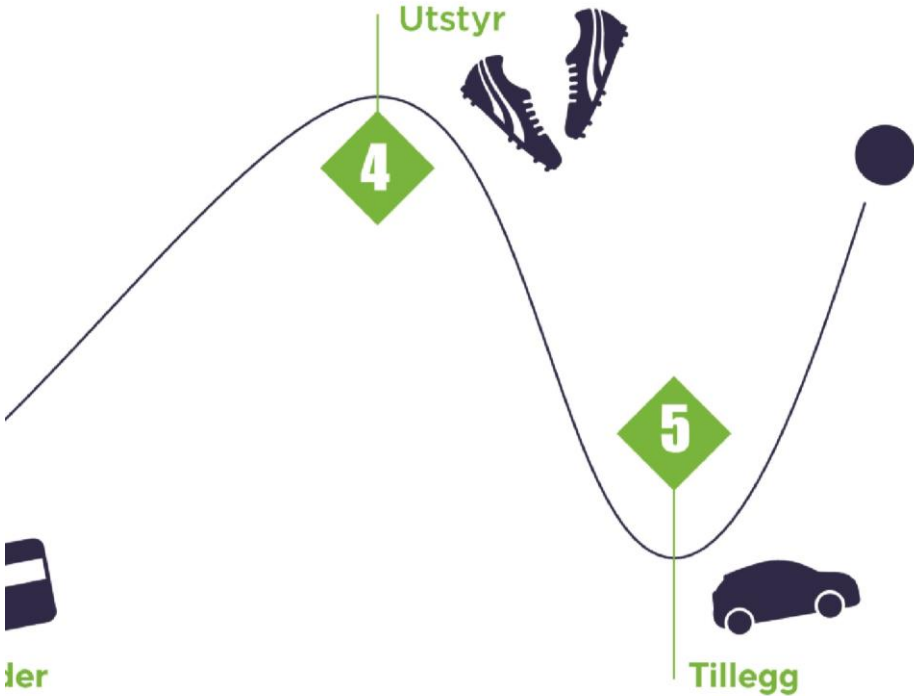
Selskaper og firma (eks bank og forsikring) m.fl.

Del 2:

Hva kan vi gjøre?

Her ser vi nærmere på noen barrierer og muligheter knyttet til inkludering av barn i lavinntektsfamilier i klubben. Vi ser på mulige samarbeidspartnere, tips til tiltak og eksempler fra klubber som har løst utfordringene på en god måte.

Systematisk arbeid

Selv om badminton er avhengig av at ildsjeler tar tak når det trengs, ser en at arbeidet med inkludering fort blir personavhengig, tilfeldig og utgjør merarbeid for den enkelte som må finne ut av mulige samarbeidspartnere og støtteordninger.

I mange klubber tilfaller det generelle arbeidet med inkludering trenere eller lagledere. Noen klubber har derimot bygget opp et overordnet system for inkludering som alle i klubben må forholde seg til. I disse klubbene gjenspeiles inkluderingsfokuset i klubbens filosofi, verdier, planer, organisering og regelverk.

Det viser seg at et klubbdrevet overordnet system er svært nyttig for å hjelpe barn fra lavinntektsfamilier til å kunne fortsette

i badminton, og det gjør det lettere for den enkelte som skal jobbe med inkludering i praksis.

Sjekkliste for inkluderingsystem:

- Har klubben en inkluderingsansvarlig som holder oversikt over mulige støtte
- Ordninger, som koordinerer samarbeid med andre instanser og som sørger for å oppdatere planer og reglement som omhandler inkludering?
  - Har klubben faste rutiner for å informere medlemmer (trenere, lagledere, for eldre og spillere) om arbeidet med inkludering, regler og muligheter for støtteordninger?
- Legger klubben opp til at alle medlemmer i verv (både i styre, trenere, lagledere og andre) skal få

muligheten til kompetanseutvikling gjennom ulike kurs for eksempel i regi av NBF eller OFBK?

- Kjenner dere til andre klubber i nærmiljøet som det kan være nyttig å kontakte
  - for å dele erfaringer og samarbeide om inkluderingsarbeid?
-
- Arbeider klubben med å bli/er klubben kvalitetsklubb? Å være kvalitetsklubb kan være en hjelp i å bygge gode system.

Identifisering

Mange badminton klubber opplever at en av hovedutfordringene i arbeidet med inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier er at en ikke så lett greier å identifisere hvem som er i målgruppen.

At treningsavgifter ikke blir betalt eller at barna mangler utstyr kan gjerne være en indikator på dårlig økonomi. Det oppleves ofte utfordrende for klubber å ta opp dette med foreldre, fordi en er redde for å grave i ting som er vanskelige, skambelagt eller stigmatiserende.

Noen klubber har systemer for å undersøke grunnene til at avgifter uteblir eller hvorfor noen velger å slutte med badminton. Det er derimot få klubber som har systemer for å identifisere og aktivt inkludere de som ikke begynner med badminton på grunn av dårlig økonomi.

Et godt eksempel

En klubb bemerket at det er mange i alderen 15 til 18 år som slutter med badminton, og at en ikke alltid vet om økonomi er en medvirkende årsak til at de slutter. Klubben trekker frem trenere som sentrale i arbeidet med inkludering. Derfor har de satset på å bygge kompetanse, og der det tidligere var en trener på hvert lag er det nå to til tre trenere som spiller ulike roller. Å være «sosialminister» er en av disse rollene. «Ved å være flere voksne tror vi det er lettere å fange opp de som faller utenfor» uttaler klubben.

En annen klubb rådfører seg med klubbens ungdomsutvalg når de opplever at barn og unge slutter. Ungdomsutvalget tar så kontakt med foreldre og den som har sluttet for å kartlegge

grunnen til at vedkommende sluttet og eventuelt hvordan en kan finne løsninger dersom det er økonomiske årsaker som ligger bak.

16

Mulige samarbeidspartnere

NAV

Lavinntektsfamilier får støtte fra NAV gjennom ordninger som dagpenger, arbeidsavklaringspenger, sykepenger, pensjon, barnetrygd og kontantstøtte, men også aktivitetsrettet støtte. Det er hver enkelt familie/individ som har ansvar for å søke om støtte fra NAV. Gjennom informasjonsarbeid kan klubber samarbeide med NAV som kan videreformidle til aktuelle familier. Klubber kan også søke tilskuddsmidler fra NAV (se side 26).

17

Skoler

Det er en god ide for klubben å opprette et godt samarbeid med skoler i klubbens nedslagsfelt da skolen spiller en sentral rolle i alle barns dagligliv. Skoler og lærere kan være hjelpelige med å opprette kontakt mellom foresatte av barn som spiller fotball og fotballklubben.

Et sentralt poeng i samarbeidet med både skoler og NAV er at disse instansene er underlagt regler for taushetsplikt. Mange klubber mener derfor at det burde være de offentlige instansenes oppgave å ta kontakt med idretten om disse barna fremfor klubbene å oppsøke det offentlige.

Flyktningetjenesten i kommunen

Over halvparten av barn og unge i lavinntektsfamilier i Norge har innvandrerbakgrunn, og mange av disse er flyktinger og asylsøkere. Det kan være en god ide at klubben samarbeider med flyktningetjenesten i kommunen for å gi informasjon om aktivitet og støtteordninger.

Kostnader

Kostnader knyttet til medlemskap, treningsavgift og dugnad er åpenbart en hovedutfordring for inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier til idretten.

Mange fotballklubber tar store grep for å møte denne utfordringen gjennom for eksempel interne støtteordninger, makspriser, familiemedlemskap, betalingsreduksjon eller betalingsfritak og dugnad som alternativ til andre avgifter.

Det kreves et målrettet arbeid fra klubbens side for å holde kostnadene nede samtidig som en ivaretar den sportslige satsingen.

Tips for å redusere kostnader

Tilby delbetaling av treningsavgifter. For mange er det lettere å betale 250 kr seks ganger i året enn et engangsbeløp på 1500 kr.

Vurder muligheter for redusert, behovsprøvd betaling og tilby familiemedlemskap.

Tilby dugnad eller treneroppgaver i stedet for medlemsavgifter.

Vurder hvilke dugnader det er rimelig å forvente at alle kan bidra til. Å selge dopapir eller kaker er kanskje effektivt,

men om en verken har penger eller kontaktnett er det en tilleggsbelastning som kan gjøre vondt verre.

Gå i dialog med kommunen dersom klubben betaler baneleie . Å holde banekostnadene nede vil kunne redusere behovet for høye medlemsavgifter.

Vær kreativ og vurder behovet for høy-standard treningsfasiliteter i barne badminton.

Ikke bli alt for elitesatsende for tidlig med høye medlemskontingenter som dreper muligheten for mangfoldet i lagene.

18

Mulige samarbeidspartnere

Kommunen

Noen kommuner har støtteordninger for barn der faste kronebeløp er avsatt til fritidsaktiviteter. Andre kommuner tilbyr aktivitetskort som gir mulighet for deltakelse i en eller flere aktiviteter for økonomisk vanskeligstilte. Orienter deg om hva som finnes i din kommune.

Badminton kretsen

Badminton kretsen kan fasilitere møteplasser for klubber på samme størrelse og i samme situasjon som jobber for inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier.

Skolen

Klubben kan gå i dialog med skolene om å få låne gymsal med badminton baner, etter skoletid. Slik kan kostnader holdes nede og flere få anledningen til å bli inkludert i badminton.

En klubb som ligger i et område med store sosiale utfordringer gir lokale ungdommer mulighet til å trene gratis og motta honorar for å være trenere og dommere. Ungdommene er også mentorer for andre ungdommer som vil gå inn i tilsvarende

roller, og de rekrutterer gjerne nye trenere og lagledere gjennom sine venner og klassekamerater.

Utstyr

Innkjøp av badminton utstyr være et hinder for inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier.

Mange klubber har løsninger for å skaffe til veie utstyr til økonomisk vanskeligstilte. Det er likevel tydelig at mange av løsningene ikke er satt i system og skjer etter hvert som behovet oppstår. Det kan lønne seg for klubben å jobbe for systematiske ordninger for deling/salg av utstyr slik at dette ikke blir avgjørende for et barns deltagelse i fotballen.

Tips for å møte utfordringen med utstyr

Forbered trenerne på å ta vare på spillere uten utstyr, og ikke la manglende utstyr bli ekskluderende på treningsfeltet.

Opprett en utstyrskasse/»Fretexrom» med brukt treningsutstyr, som sko, racketer, treningsdrakter ol.) og

oppfordre alle medlemmer i klubben til å levere pent brukt utstyr til klubben. De som har behov for det, kan dermed få pent brukt utstyr gratis, noe som er bra både for den enkelte og for miljøet.

Vurder nødvendigheten av kostbart klubbtoy. I mange tilfeller kan en enkel sponsorgenser gjøre samme nytten for å skape tilhørighet til laget.

Ikke trykk spilleres navn eller initialer på klubbtoy. Selv om det er praktisk, blir det tydeligere at det har gått i arv, og for noen blir dette en tilleggsbelastning.

Inngå spesialavtaler med sportsbutikker i nærmiljøet om reduserte priser for utstyr.

Mulige samarbeidspartnere

Kommunen

Noen kommuner som har støtteordninger for å dekke fritidsaktiviteter for økonomisk vanskeligstilte barn. Støtte til utstyr kan i noen tilfeller være inkludert her. Orienter deg om hva som finnes i din kommune.

I mange kommuner finnes det ordninger der det lånes eller leies ut utstyr (for eksempel BUA eller Utstyrssentralen). Klubben bør orientere seg om hva som finnes i kommunen. Utfordringen er at utlåssentraler ofte låner ut utstyr for en begrenset periode (for eksempel to uker). Ofte er også utstyret av den art at det er beregnet på begrenset bruk (ski, skøyter, telt og soveposer er typiske eksempler på slikt utstyr). Utstyr som badminton sko, som brukes mye og slites fort, er ofte ikke tilgjengelige gjennom utstyrssentraler. Det kan derfor være en ide at klubben oppretter egne ordninger.

Skolen

Gjenglemte utstyr fra skolen kan gå inn i klubbens utstyrsklasse om en slik eksisterer.

Privat næringsliv

Klubben kan inngå avtaler med utstyrskjeder om rimelig utstyr. Alternativt kan klubben samarbeide med sponsorer som spesifikt finansierer innkjøp av utstyr.

Tillegg

Mange klubber legger opp til en sportslig satsing som innebærer en rekke tilbud i tillegg til regulær aktivitet. Disse tilleggsaktivitetene er ofte kostbare og kan dermed være ekskluderende for barn og unge i lavinntektsfamilier.

For klubber som ønsker å jobbe med inkludering av økonomisk vanskeligstilte barn og unge er det sentralt å vurdere om dyre tilleggsaktiviteter bokstavelig talt koster mer enn de smaker.

Dersom kostbare treningsleirer i utlandet, turneringsdeltagelse og ekstrautstyr får dominere den sportslige satsingen viser det seg at det blir vanskelig for barn og unge i lavinntektsfamilier å være med.

Tips fra en klubb:

«Dersom inkludering av barn og unge i lavinntektsfamilier er et uttalt mål for klubben må en følge opp i praksis. Vi har satt av Grasrotandelen til direkte å støtte lavinntektsfamilier i vår fotballavdeling»

Tips for å redusere tilleggskostnader

Om klubben har organisert egne støtteordninger som for eksempel et fond (se eksempel på inkluderingsfondet) kan tilleggsaktiviteter søkes om å bli dekket her.

Et inkluderingsfond kan finansieres både gjennom eksterne støtteordninger (for eksempel lokalt næringsliv, stiftelser eller andre fond) og gjennom klubbgenererte inntekter. Sistnevnte kan være fra dugnadsarbeid, eller ved at det blir lagt til litt ekstra på noen avgifter for øvrige medlemmer for å dekke inn for enkelte spillere.

Klubben anbefales å organisere kjøreordninger til og fra trening og kamp blant foreldre på aktuelle lag. Kjøreordningene kan være en del av dugnadsarbeidet til vedkommende sjåfør som dermed kan slippe andre dugnader. For å hindre økonomisk eksklusjon bør klubben videre vurdere hvorvidt alle foresatte bør belastes med å kjøre til turneringer, da noen foreldre ikke har tilgang på bil.

Vurder hvilke turneringer en reiser på og tenk på inkludering av økonomisk vanskeligstilte barn og unge i valg av turnering.

Støtteordninger

Mange klubber synes det er krevende å få finansiert støtte til inkluderingstiltak. En er ofte ikke orientert om hvilke støtteordninger som finnes, utlysninger passer kanskje ikke behovene, og søknadsprosessene oppleves som omfattende.

I tillegg er de fleste klubbens virksomhet basert på frivillighet og det kan oppleves frustrerende å måtte bruke tid på å lete etter utlysninger og utforme søknader når en har andre oppgaver.

Selv om klubbene har behov for støtte til å dekke inn medlemskontingenter og treningsavgift for de som ikke har anledning til å betale dette selv, erfarer en at utlyste tilskudd ofte er tilknyttet spesifikke prosjekt eller satsningsområder fremfor aktivitetsstøtte.

Klubber oppfordres også i denne sammenhengen til å jobbe med å bygge gode systemer slik at søknadsprosesser blir håndterlige.

Tips fra en klubb:

«Vedta mål om miljø og samfunnsansvar på årsmøtet. Følg opp med midler til subsidier. Still krav om årsplaner for lagene med info om klubbens mål og forutsigbarhet for spillere og foresatte»

Sjekkliste for dere som vil søke støtteordninger:

- Klubben må vite hva som er aktuelle satsingsområder for å inkludere
  - barn og unge i lavinntektsfamilier. Ved å utforme er årlig oversikt over aktuelle satsingsområder og behov for støtte blir det lettere å følge opp med tiltak.
  - Utnevnt en søknadsansvarlig som skaffer seg oversikt over aktuelle utlysninger og utformer søknader på vegne av klubben.
- Samarbeid med andre klubber i nærmiljøet om prosjekt og søknader.
- Idrettskretsen, badmintonkretsen og idrettsråd er ofte behjelpelig med utfyll
  - ling av søknader. Idrettskretsene har oversikt over og kan gi råd om utlyste midler, samt opprette kontakt med instanser som klubben kan rådføre seg med i søknadsprosessen.

Muligheter for støtte

Idrettsråd

Fordeler årlig støtte (LAM-midler) fra Kulturdepartementet innen sine respektive kommuner. Denne tilskuddsordningen retter seg spesifikt mot lokale lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og unge. Målet med ordningen er å understøtte frivillig innsats og bidra til å holde kostnadene ved deltakelse i idrett og fysisk aktivitet nede.

Likestillingsaspektet og hensynet til utøvere med spesielle behov skal ivaretas ved fordelingen. Les mer om LAM her:

<https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/stotteordninger/lokaleaktivitet-smidler-lam/>

Norges idrettsforbund

NIF administrerer tilskuddsordningen «Inkludering i idrettslag» hvis mål er å bidra til økt deltakelse av nye grupperinger inn i lagenes ordinære aktivitetstilbud, gjennom å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som kan være til hinder for deltakelse i ordinær idrettsaktivitet.

Tilskuddsordningen er i dag begrenset til navngitte kommuner. Les mer her:

<https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering-i-idrettslag/Tilskuddsordningen/>

Fylkeskommunen

Lyser ofte ut tilskuddsmidler der inkludering kan være aktuell tematikk.

Disse tilskuddene varierer fra fylke til fylke og det er lurt av klubben å orientere seg om hva som finnes i sitt fylke.

Bufdir

Offentlige instanser, private aktører og frivillige organisasjoner kan søke om midler gjennom «Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier». Før en kan søke om støtte, må kommunen bekrefte at de vil kunngjøre ordningen lokalt og vurdere og prioritere søknader tilknyttet kommunen. Kommunen må også oppnevne en kontaktperson for tilskuddsordningen og sørge for en knutepunktfunksjon. Les mer her:

<https://bufdir.no/>

[Tilskudd/Soke om tilskudd/Barn og ungdom/lavinntekt/](#)

NAV

Frivillige organisasjoner kan søke om tilskudd til prosjekter rettet mot sosialt og økonomisk vanskeligstilte som opplever fattigdom og står i fare for, eller opplever, sosial ekskludering.

Tilskudd gis for 1 år av gangen. Les mer her:

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/>

[Samarbeid/Tilskudd+gjennom+NAV/Tilskudd+til+frivillig+arbeid+mot+fattigdom/ Tilskudd+til+prosjekter+og+aktiviteter](#)

Tilskuddsportalen

[Tilskuddsportalen.no](https://tilskuddsportalen.no) er et verktøy som kan gi klubben god oversikt over utlyste tilskudd og tidsfrister. Det er ca. 130 norske kommuner som tilbyr tilskuddsportalen til sine ansatte og lokale lag og foreninger. Portalen inneholder over 3000 tilskudd. Det kan derfor være lurt å sjekke ut om din kommune er med i portalen. Mange idrettsråd gir veiledning i bruk av portalen.

Klubben.no

Kan være behjelpelig med utfylling av søknader om støtte. På **Klubben.no** finner du en oversikt over mange private aktører som lyser ut støtte- og tilskudd til idrettslag: [https:// www.klubben.no/tips/st%C3%B8tteordninger](https://www.klubben.no/tips/st%C3%B8tteordninger)

Frivillighet Norge

Er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner i Norge. Frivillighet Norges hjemmesider kan være en god ressurs for klubben i arbeidet med inkludering og tilbyr veiledere, oversikt over tilskuddsordninger og andre tjenester.

ALLEMED

ALLEMED er et gratis informasjon- og handlingsverktøy utviklet av Nasjonal dugnad mot utenforskap og fattigdom blant barn og unge (NDFU). Verktøyet brukes for å skape diskusjon og øke bevisstheten om utenforskap som følge av fattigdom blant barn og unge. Verktøyet kan brukes for å komme frem til konkrete ideer til hvordan man kan jobbe for å finne løsninger som gjør at barn får mulighet til å delta. Verktøyet finnes i to versjoner; en for kommune og en for frivillighet. Les mer her: <http://www.allemed.no/>